

İçişleri Bakanlığı Birimlerini Tanıyalım

Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığı

Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanı

Sayın Ömer Seymenoğlu ile Yapılan Söyleşi

İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu'nun, tarihsel perspektif ile Bakanlık teşkilat yapısındaki konumu ile genel olarak vizyon ve misyonu hakkında bilgi verebilir misiniz?

Mülkiye Teftiş Kurulunun tarihçesini iki dönem halinde, Osmanlı İmparatorluğu dönemi ve Cumhuriyet dönemi olarak izah etmek daha anlamlı olacaktır.

II. Mahmut reformları sırasında, Sadaret Kethüdasının gördüğü işler 1836 yılında Umur-ı Mülkiye Nezareti tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Pertev Paşa ilk Nazir olmuştur. 1837 yılında Nezaret'in adı, Dâhiliye Nezareti olarak değiştirilmiştir. Dâhiliye Nezaretinin 1838 tarihli teşkilat şemasında Teftiş Heyetini ya da Mülkiye Müfettişlerini yani daha geniş anlamı ile Müfettişleri görmemektedir.

1850 yılında hazırlanan bir talimatta, Vali ve Mutasarrıflar arasından seçilen Müfettişlerin görev ve yetkilerinin neler olduğunun belirlenmiş olduğunu görmekteyiz. Bu dönemde Müfettişler tarafından başarılı çalışmaları tespit edilen Vali, Kaymakam ve Kaza Müdürlerinin taltif edilmesi, kusurlu olanların adlarının merkeze bildirilmesi ve haklarında gerekli işlemin yapılması amacıyla hazırlanan raporlara rastlanılmaktadır.

1851 yılında Sadrazamın emriyle Müfettişlerin kaza kaza dolaşması uygulamasından vazgeçilerek araştırmaların sancak merkezlerinden sürdürülmesine karar verilmiştir. Ancak halkın şikâyetleri ya da yabancıların baskısı sonucu çok sık olmamakla birlikte taşrada inceleme yapmak üzere teftiş heyetleri görevlendirildiğine dair bilgiler de vardır.

Dâhiliye Nezaretinin görevlerini belirleyen 1 Mayıs 1869 tarihli bir belgede teftiş heyetine görev verilmiştir. Ancak bu görevin kimin tarafından yerine getirileceği bu belgede açıkça belirtilmemiştir.

Sonraki yıllarda, kimlerin müfettiş olarak görevlendirileceği, yapılacak işler ve teftiş heyetinin alacağı maaş ve yolluklar ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Diğer taraftan Osmanlı döneminde taşra birimlerinin düzenli olarak denetlendiğine dair net bir bilgi bulunmamakla birlikte, alınan kararların Anadolu ve Rumeli illerinde nasıl uygulandığını mahallinde görmek ve denetlemek amacıyla zaman zaman taşraya kurulların gönderildiğine dair bazı bilgiler mevcuttur.

Unvan olarak Mülkiye Müfettişliği ilk defa 1897 tarihli Salnamede yer almıştır. Salnamede yer alan birimlerin, görev yetki ve sorumluklarının belirlendiği Dâhiliye Nezareti Teşkilatına Dair Nizamnamenin ise 1913 yılında Mustafa Reşit Paşa tarafından onaylanıp yürürlüğe konulduğu bilinmektedir.

Bu dönemde merkezde ve taşrada yapılan inceleme ve teftişler sonucunda hazırlanan raporlardan; Belediye, Nüfus ve Mülkiye gibi kurumların teftiş edildiği, bu teftişlerde, illerdeki okul sayıları, nüfus, vakıf

Milli Mücadele Dönemi'nde 1921 yılı ortalarında ödenek tahsis edilmediğinden Mülkiye Teftiş Heyeti kaldırılmış, ancak kısa süre sonra bunun yanlışlığının farkına varılarak 1922 yılının başlarında tekrar oluşturulmuştur.

kuruluşları, devlet gelirleri, maden, Van Gölündeki gemi işletmeciliği, bir belediye kasasındaki nakdin kayıtlarla uyummadığı gibi ayrıntılara da yer verildiği görülmektedir.

Osmanlı arşivlerinde yapılan çalışmalarda; Mülkiye Müfettişlerinin Osmanlı Devletinde de birinci sınıf memurlarla ilgili tahkikatlara gönderilmesinin esas olduğu, hapis-hane ve tevkifhaneleri de teftiş ettikleri, umum memurlar hakkında tahkikat yapma yetkisinde oldukları, Hükümet memurlarının ve bir kısım ahalinin diğer bir kısım ahaliye kötü davrandığı haberleri çıktığında tahkiki için görevlendirildiği, belediyeleri teftiş ederek layiha düzenledikleri, bir bölgede karışıklıklar meydana geldiğinde konunun mülkiye müfettişleri marifetiyle araştırıldığı, yolsuzlukların tahkikatlarında görevlendirildikleri, hediye ve rüşvet gönderilmesi işlemleri karşısında sert tutum takındıkları, yanlış giden icraata karşı ikaz görevlerini yerine getirdikleri, önemli konuların

tahkik ve tetkiki ile rapor yazdıkları anlaşılmıştır.¹

Milli Mücadele Dönemi'nde 1921 yılı ortalarında ödenek tahsis edilmediğinden Mülkiye Teftiş Heyeti kaldırılmış, ancak kısa süre sonra bunun yanlışlığının farkına varılarak 1922 yılının başlarında tekrar oluşturulmuştur. Yüzyılın üzerinde tarihi bir geçmişine sahip olan Kurulun çalışmaları ülkenin içerisinde bulunduğu mali sıkıntılar gerekçe gösterilerek çok kısa sürede olsa ertelenmiştir. Bu kısa zaman haricinde Kurul kesintisiz olarak kamu yönetimimiz içerisinde yer almıştır.

Cumhuriyet döneminde yapılan mevzuat düzenlemeleriyle günün değişen şartlarına göre Teftiş Kurulu Başkanlığı yeniden yapılandırılmış, Mülkiye Müfettişlerinin görev yetki

ve sorumlulukları daha ayrıntılı olarak belirlenmiştir.

Şöyleki;

09/06/1930 tarihli 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanununda teftiş heyeti reisini ve müfettişleri görmekteyiz. 1700 sayılı Kanunda 20/4/1983 tarihinde yapılan değişiklikle mülkiye müfettişinden bahsedilmiştir. 14/02/1985 tarihli 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda merkez kuruluşundaki danışma ve denetim birimleri arasında Teftiş Kurulu Başkanlığı sayılmıştır. Diğer taraftan ilk defa İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulunun ismi bir kanunda (03/05/2016 tarihli 6713 sayılı Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun) İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu olarak yer almıştır. Bu kanunla Teftiş Kurulunun adı Mülkiye Teftiş Kurulu olarak yasal alt yapıya kavuşmuştur. Mülkiye Müfettişi adı ise 3152 sayılı Kanunda yer almamakla birlikte (müfettiş olarak yer almaktadır) tarihi bir geçmişle uygulamada ve ikincil

¹ Mülkiye Müfettişlerinin Osmanlı İmparatorluğu döneminde hangi usulle ve ne tür işler için görevlendirildikleri hakkında daha ayrıntılı bilgi ve belge için Mülkiye Başmüfettişi Yener Yüksel'in yaptığı çalışmaya bakılabilir. (Kurul web sayfası ve Müfettişin kişisel web sayfası)

düzenlemelerde yer almıştır. 1700 sayılı Kanunla birlikte ise Mülkiye Müfettişi adı yasal bir altyapıya kavuşmuştur.

Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığının ve Mülkiye Müfettişlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usulleri ise Tüzükle ve Yönetmelikle ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Sonuç olarak isimlendirmesi ne şekilde olursa olsun Mülkiye Teftiş Kurulu ve Mülkiye Müfettişleri bir asırdan daha uzun bir süredir yönetim yapımız içerisinde yer almaktadır. Her daim üzerine düşeni fedakârca ve layıkıyla yapmaya çalışmaktadır.

Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığının görev ve sorumlulukları nelerdir?

Mülkiye Teftiş Kurulunun “rehberlik” “teftiş” “soruşturma” “inceleme” ve “araştırma” yapmak görevleri arasında yer almaktadır.

Mülkiye müfettişlerinin çalışmalarının sadece düzeltici bir etkisi bulunmamakta, memuriyette görev duygusunun artması gibi ölçülmesi zor; ancak kamu hizmetlerinin niteliği açısından önemli olan psikolojik etkisi de olmaktadır.

Mülkiye Müfettişleri İçişleri Bakanının görev onayı üzerine Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanın yazılı görev emriyle görev yaparlar.

Mülkiye Müfettişleri marifetiyle, Bakanlığın merkez birimlerinin, bağlı kuruluşların (Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı), il ve ilçelerin ve mahalli idarelerle, bunlara bağlı ve bunların kurdukları veya özel kanunlarla kurulmuş birlik, işletme, müessese ve teşebbüslerin işlem ve hesaplarını teftiş

eder ve denetler, inceleme ve soruşturma yapar, Bakanlığın amaçlarını daha iyi gerçekleştirmek, mevzuata, plan ve programlara uygun çalışmasını temin etmek amacıyla gerekli teklifleri hazırlar ve Bakanın, mahalli idarelerin seçilmiş veya tayin edilmiş organları ve bunların üyeleriyle diğer kamu görevlileri hakkında inceleme, araştırma ve soruşturma yapar, çeşitli konularda inceleme ve araştırmalar ile merkez, il ve ilçe kuruluşlarının özel teftişlerini yapar.

2015 yılında 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrolü Kanununun yürürlüğe girmesiyle birlikte ortaya konulan yeni denetim anlayışıyla birlikte belediye ve özel idarelerin denetimlerini düzenleyen kanuni dayanaklarda değişikliklere gidilmiş ve mahalli idarelerin hesap iş ve işlemlerinin denetimi özel şarta bağlanmıştır. Bu düzenlemeler uyarınca mülkiye müfettişlerinin belediye ve özel idareler üzerindeki hesap denetimi yetkisi sınırlandırılmıştır. Ancak rutin olmamakla birlikte zaman zaman Başbakan ve İçişleri Bakanından alınan onaylar kapsamında hesap iş ve işlemlerinin denetimleri de yapılmaktadır.

Bu görev ve sorumluluklarını yerine getirmek için nasıl bir iç yapılanma ve insan kaynağına sahiptir?

Görev ve işlemlerin denetlenmesi ve bu denetimin iyi bir şekilde yapılması için müfettişlerin yetenekli kişiler arasından seçilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, mülkiye müfettişleri mülki idare içerisinde en iyi yetişmiş ve Bakanlığın bir anlamda kurmay heyetini oluşturan kişilerdir.

Başkanlığımızın yetki ve sorumluluğu altında yeteri sayıda başkan

yardımcısı Bakan onayı ile görevlendirilmektedir. Tarafımdan yapılan iş bölümüne göre, güvenlik birimlerinden, belediyelerden, mülki idarelerden, teftiş ile idari ve mali işlerden sorumlu olmak üzere birer başkan yardımcısı görevlendirilmektedir. Başkan yardımcısı sayısının belirlenmesinde yasal bir engel olmamakla birlikte iş yoğunluğu dikkate alınarak en uygun sayı belirlenmekte ve görevlendirmeleri yapılmaktadır. Tüzüğümüzde ve Yönetmeliğimizde başkan yardımcılarının görev, yetki ve sorumlulukları belirlenmiş olup mülkiye müfettişleri ile ilişkileri bu sınırlar içerisinde sürdürülmektedir.

Mülkiye müfettişlerinin gerek soruşturma gerekse teftiş görevleri Bakan onayına dayanmak durumundadır. Hiçbir zaman mülkiye müfettişi çantasını alıp kendiliğinden bir birime teftiş veya soruşturma için gitmez. Tarafımdan bir müfettiş görevlendirmesi yapılmış ve müfettiş soruşturma veya teftiş görevine başlamış ise mutlaka elinde Başbakanlık Makamının ya da İçişleri Bakanının imzaladığı bir görev onayı vardır. Onay alınmasında esas olan ilgili birim amirinin onayı hazırlaması ve sonuçlandırmasıdır. Başkanlığım tarafından istisnai olarak olayın önemi binaen doğrudan Bakan talimatı üzerine soruşturma, araştırma yada teftiş onayı hazırlanmakta ve alınan onay üzerine müfettiş görevlendirilmesi yapılmaktadır.

Mülkiye Teftiş Kurulunda halen 11 yıl ile 40 yıl arasında kıdemi olan 124 mülki idare amiri bulunmaktadır. Yaklaşık 5 yıl aradan sonra 2018 yılı içerisinde 24 müfettiş ataması yapılarak aramıza katılmaları sağlanmıştır.

Göreve yeni atanan mülkiye müfettişlerinin ve görevde bulunanların hizmet içinde yetiştirilmelerine verilen önem artarak devam etmektedir. Uzun bir aradan sonra mülkiye

müfettişlerimizin tamamının katılımıyla her yıl düzenlenen inceleme araştırma çalışmalarına 2017 yılı içerisinde tekrar başlanılmış olup, tartışılan konuların ülke gündeminde yer alan ve uygulamalarımızda sıklıkla karşılaştığımız hususların ayrıntılı olarak çalışılması ve sonuç raporlarına bağlanması şeklindedir. Olağanüstü Hal Kanunu ve bu kapsamda çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnamelerin Mülki İdareye ve Mülkiye Teftiş Kuruluna Etkileri, Genel Kolluk Disiplin Kanunu ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının İçişleri Bakanlığına bağlanması konusunda yapılan mevzuat düzenlemeleri gibi konuların kapsamlı bir şekilde çalışılması örnek verilebilir.

Teftiş Kurulu Başkanlığının son 3 yılda yürüttüğü faaliyetler nelerdir? Bu faaliyetler birimin etkin ve verimli çalışmasının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir mi?

Kamu Yönetim sistemimizin gelişmesine ve ortaya çıkan problemlerin çözümüne her daim olumlu katkıda bulunan Mülkiye Teftiş Kurulu ve Mülkiye Müfettişleri, gerek geçmişte gerekse bugün Ülkesine fedakârca hizmet etmenin gururunu yaşamaktadır. Son yıllarda ülkemizde yaşanan olaylar ve sonuçları, toplumu ve tüm kamu kurum ve kuruluşlarını etkilediği gibi bizleri ve yaptığımız işleri de derinden etkilemiştir. Müfettiş sayımız bir anda yarıya yakın azalmış, eğitim çalışmalarımıza ara vermek zorunda kalmışız. Bu gelişmeler çalışmalarımızı yeniden gözden geçirmemize ve kendimizi hızla gelişen bu duruma uyarlamaya zorlamıştır. Bunu yapar-

ken temel ilkemiz önceden de olduğu gibi hukuki sınırlar içerisinde kalmak ve hukuku üstün tutmak olmuştur. Adalet duygumuzu ve ülke sevgimizi en önde tutmaya gayret ettik, etmeye de devam ediyoruz.

Gelişen yeni duruma göre sayısal olarak yetersizliğimizi de dikkate alarak illerde yürüttüğümüz rutin teftiş görevlerine geçici olarak ara vermek, kendimizi diğer görevlere yönlendirmek zorunda kaldık.

Kurulumuzun görev alanını İçişleri Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı, bağlı kuruluşları ile mahalli idarelerin teftiş ve soruşturmaları oluşturmakla birlikte, ülke gündemindeki önemli konular da Kurulumuzun görev alanına doğrudan yansımaktadır. İnsanlık suçu olan terör bunlardan biridir. Güvenlik güçlerimiz terörle mücadelede canları pahasına üstün çaba ve gayret göstermektedir. Ancak bu konuda diğer kurumlarımıza ve vatandaşlarımıza da görev düşmektedir. Bu kurumlardan birisi de üyesi olmakla gurur duyduğumuz Mülkiye Teftiş Kuruludur. Kurul olarak insanlıktan nasibini almamış bu terör örgütü mensuplarıyla mücadeleyi çalışmalarımızın merkezine yerleştirdik. Görev onaylarımızı bu anlayış doğrultusunda hazırlayıp teftiş ve araştırmalarımızı bu yönde planladık. Bu bağlamda alınan onaylar uyarınca son iki yılda mülkiye müfettişleri tarafından FETÖ, PKK, DEAŞ ve diğer terör örgütlerinin planlayıp gerçekleştirdiği ve ülkemizi derinden etkileyen terör olaylarının araştırılması ve soruşturulmalarında onlarca özel teftiş, araştırma ve soruşturma yürütülmüştür. Bu çalışmalarda ve yürütülen soruşturmalarda müfettiş arkadaşlarımız daima milletimizin ve demokrasimizin yanında yer almışlar ve almaya devam etmektedirler.

Teftiş Kurulu Başkanlığının gelecekte daha etkili ve verimli hizmet vermesi konusunda görüş ve düşünceleriniz nelerdir?

İçişleri Bakanlığı olarak belirlenen ve kamuoyuyla paylaşılan misyon ve vizyon Başkanlığımız tarafından da esas alınmıştır. Bunlar; temel hak ve hürriyetleri esas alarak iç güvenlik, sınır, kıyı ve karasularımızın muhafaza ve emniyetini sağlama, etkili sınır yönetimi ve göç politikalarını oluşturma, kamu hizmetlerinin koordinasyonu ile etkin il ve ilçe yönetimini tesis etme, mahalli idarelerin hizmet standartlarını yükseltme, nüfus ve vatandaşlık hizmetlerini sunma ve sivil toplumu destekleme görevlerini insan odaklı olarak ifa etmek misyonu, gününden ve geleceğinden emin Türkiye vizyonu Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığının da temel ilkesi olmuştur. Başkanlık olarak geçmişimizden emin olduğumuz gibi günümüzden ve geleceğimizden de eminiz.

Bugünün sorunlarını çözme ve Mülkiye Teftiş Kurulunun geleceğini planlama konusundaki sorumluluğumuzun bilinciyle hareket ederek değişen mevzuat ve yönetim ve denetim tekniklerini çalışmaktayız. Bu çalışmalar sonucunda denetim alanında uygulanabilecek olan usul ve esasları yeniden belirlemeye çalışmaktayız. Bunu yaparken geçmişten devraldığımız ve bizi güçlü kılan mülkiye müfettişi seçim yöntemimize ve bunların yetiştirilmesinde uyguladığımız tekniklere ise sahip çıkmaktayız. Başta kendi çalışma usullerimizi iyileştirerek diğer kurum ve kuruluşların işleyişindeki aksaklıkları da gidererek verimli ve etkili bir idareyi sağlamaya yardımcı olmak hedefimizdir.